

DECIZIA Nr.631
din 8 octombrie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.831 din 6.11.2015

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vasile Colpoș în Dosarul nr.3.713/260/2014 al Judecătorei Moinești și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.784D/2015.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3.Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care arată că susținerile autorului excepției, referitoare la dispozițiile art.344 alin.(2) din Codul de procedură penală, sunt nefondate, în condițiile în care prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014 s-a oferit inculpatului, părții civile și părții responsabile civilmente posibilitatea de a participa la procedura camerei preliminare și de a consulta toate actele cauzei, inclusiv actul de trimitere în judecată, prin aceasta fiind asigurate toate garanțiile procesuale, în acest sens fiind și Decizia Curții nr.776 din 18 decembrie 2014, paragrafele 15—22. Cu privire la alin.(3) al art.344 din Codul de procedură penală, arată că, de vreme ce procedura în camera preliminară a devenit contradictorie, în ipoteza în care printre părțile din procesul penal s-ar afla persoane fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, devine incidentă norma generală în materie, respectiv art.93 alin.(4) din Codul de procedură penală care obligă instanțele să asigure asistență juridică obligatorie în aceste situații, așa încât apreciază ca fiind nefondate și criticile autorului cu privire la aceste aspecte. În ceea ce privește dispozițiile art.345 alin.(3) din Codul de procedură penală, arată că, prin deciziile menționate anterior, Curtea Constituțională a recunoscut posibilitatea părților de a fi prezente în procedura de cameră preliminară, de a lua la cunoștință despre toate actele din această etapă procesuală, așa încât ele vor afla, în ședința de cameră preliminară, și despre poziția procurorului și modul în care au fost remediate neregularitățile actului de sesizare. Așadar, și cu privire la aceste aspecte apreciază ca fiind nefondate susținerile autorului excepției. Cât privește dispozițiile art.346 alin.(2) și ale art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală, arată că acestea sunt criticate din perspectiva inexistenței unei căi de atac cu privire la soluțiile judecătorului de cameră preliminară. Ca efect al Deciziei nr.641 din 11 noiembrie 2014, precitată, contestația cu privire la soluțiile pronunțate în camera preliminară se poate exercita, în prezent, și de partea civilă, partea responsabilă civilmente, respectiv persoana vătămată. Așadar, pot fi contestate atât

modul de soluționare a excepțiilor, cât și oricare dintre soluțiile propriu-zise, pronunțate de judecătorul de cameră preliminară. În aceste condiții, reprezentantul Ministerului Public apreciază că niciuna dintre criticile autorului nu pot fi susținute, astfel încât pune concluzii de respingere, ca nefondată, a excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 27 ianuarie 2015, pronunțată în Dosarul nr.3.713/260/2014, **Judecătoria Moinești, judecătorul de cameră preliminară, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Vasile Colpoș într-o cauză având ca obiect constatarea legalității sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală privind pe autorul excepției trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală din culpă.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** cât privește dispozițiile art.344 alin.(2) din Codul de procedură penală, autorul excepției susține că acestea încalcă egalitatea în fața legii, în sensul că persoana vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente, precum și reprezentanții legali (tutori, lichidatori judiciari) nu sunt înștiințați despre trimiterea în judecată, despre rezultatul procedurii camerei preliminare, deși aceste părți, conform procedurii penale, au aceleași drepturi ca și inculpatul și procurorul.

6. Susține că normele procesual penale ale art.344 alin.(3) sunt neconstituționale, în măsura în care nu oferă garanțiile unui proces echitabil pentru celelalte părți, în sensul că nu se dispune desemnarea unui apărător din oficiu pentru persoanele minore, incapabile sau puse sub interdicție.

7. Consideră că dispozițiile art.345 alin.(3) din Codul de procedură penală încalcă dreptul la un proces echitabil, întrucât niciuna dintre părți nu poate verifica dacă procurorul a remediat în mod corespunzător neregularitățile actului de sesizare și, de asemenea, părțile nu cunosc opțiunea procurorului, de menținere a dispoziției de trimitere în judecată sau de restituire a cauzei, neavând posibilitatea de a contesta remedierea neregularităților actului de sesizare.

8. În ceea ce privește art.346 alin.(2) din Codul de procedură penală, susține că și acestea sunt contrare dispozițiilor constituționale ale art.21, întrucât părțile sunt lipsite de calea de atac împotriva încheierii pronunțate în această procedură și, de asemenea, nu sunt reglementate situațiile în care se poate dispune repunerea în termen, de pildă când inculpatul se află internat în spital ori se află în arest preventiv sau în executarea unei pedepse, în țară ori în străinătate.

9. Referitor la dispozițiile art.347 alin.(1) din același cod, apreciază că dreptul la un proces echitabil este afectat, de vreme ce persoanelor vătămate, părților civile și responsabile civilmente, reprezentanților legali, lichidatorilor, „precum și oricăror persoane ce devin într-un fel sau altul, în funcție de specificul fiecărei cauze, părți în acea cauză”, le este respinsă, ca inadmisibilă, contestația formulată în temeiul normelor criticate.

10. Cu privire la normele procesual penale menționate, criticate pentru vicii de neconstituționalitate, invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la liberul acces la justiție și dreptul la un proces echitabil, apreciind că toate garanțiile instituite de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale asigură respectarea dreptului la un proces echitabil pentru orice justițiabil, dar, în concret, cu privire la dispozițiile criticate, acest lucru nu este realizat.

11. **Judecătoria Moinești, judecătorul de cameră preliminară,** nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

12. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

13. **Avocatul Poporului** arată că a transmis punctul său de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală, în sensul constituționalității acestora, în dosarele nr.562D/2014, nr.374D/2014 și nr.461D/2014, fiind reținut în deciziile Curții nr.780

din 18 decembrie 2014, nr.663 din 11 noiembrie 2014 și, respectiv, nr.641 din 11 noiembrie 2014.

14. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctul de vedere al Avocatului Poporului, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. Obiect al excepției de neconstituționalitate, potrivit încheierii de sesizare, îl constituie dispozițiile art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală. Cu privire la dispozițiile art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală, în raport cu criticile autorului excepției, Curtea reține că acesta critică soluția legislativă potrivit căreia doar procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5). În aceste condiții, obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3), art.346 alin.(2) și soluția legislativă cuprinsă în art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit căreia numai procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5). Dispozițiile criticate au următorul cuprins:

Art.344 alin.(2) și (3): *„(2) Copia certificată a rechizitoriului și, după caz, traducerea autorizată a acestuia se comunică inculpatului la locul de deținere ori, după caz, la adresa unde locuiește sau la adresa la care a solicitat comunicarea actelor de procedură, aducându-i-se totodată la cunoștință obiectul procedurii în camera preliminară, dreptul de a-și angaja un apărător și termenul în care, de la data comunicării, poate formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Termenul este stabilit de către judecătorul de cameră preliminară, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, dar nu poate fi mai scurt de 20 de zile.*

(3) *În cazurile prevăzute de art.90, judecătorul de cameră preliminară ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu și stabilește, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, termenul în care acesta poate formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, care nu poate fi mai scurt de 20 de zile.”;*

Art.345 alin.(3): *„În termen de 5 zile de la comunicare, procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare și comunică judecătorului de cameră preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei.”;*

Art.346 alin.(2): *„Dacă nu s-au formulat cereri și excepții ori nu a ridicat din oficiu excepții, la expirarea termenelor prevăzute la art.344 alin.(2) sau (3), judecătorul de cameră preliminară constată legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și dispune începerea judecății.”;*

Art.347 alin.(1): *„În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii prevăzute la art.346 alin.(1), procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5).”*

17. Autorul excepției susține că prevederile de lege criticate contravin atât dispozițiilor constituționale cuprinse în art.16 alin.(1) privind egalitatea în drepturi, art.21 referitor la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, cât și prevederilor art.6 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art.344 alin.(2) din Codul de procedură penală, Curtea constată că, prin Decizia nr.776 din 18 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.129 din 19 februarie 2015, a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor criticate, reținând că împlinirea potrivit căreia numai inculpatului i se comunică o copie certificată a rechizitoriului

și, după caz, traducerea autorizată a acestuia nu echivalează cu afectarea dreptului la un proces echitabil ori cu înfrângerea egalității cetățenilor în fața legii, deoarece este firesc ca actul de inculpare să fie comunicat doar persoanei vizate. De altfel, art.6 paragraful 3 lit.a) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale obligă statele să respecte dreptul oricărui acuzat, indiferent că este privat sau nu de libertate, să fie informat în cel mai scurt timp asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa. Potrivit art.329 alin.(1) din Codul de procedură penală, rechizitoriul reprezintă actul de sesizare a instanței de judecată, acesta limitându-se la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală, potrivit art.328 alin.(1) teza întâi din Codul de procedură penală, și, întrucât prin rechizitoriu se formulează o acuzație în materie penală, acesta se comunică persoanei astfel acuzate. Totodată, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 5 decembrie 2015, Curtea a apreciat că, din perspectiva principiului contradictorialității, atât părții civile, cât și părții civilmente responsabile trebuie să li se ofere aceleași drepturi ca și inculpatului, așa încât, odată citate, partea civilă și partea responsabilă civilmente iau cunoștință despre desfășurarea procedurii în fața judecătorului de cameră preliminară și au dreptul să consulte toate documentele existente în dosarul cauzei, inclusiv rechizitoriul, fiindu-le asigurate, în acest fel, toate drepturile și garanțiile procesuale pe care dreptul la un proces echitabil le presupune în faza procesuală analizată.

19. Cu referire la dispozițiile art.344 alin.(3) din Codul de procedură penală, de asemenea criticate de către autorul excepției, Curtea constată că, prin Decizia nr.780 din 18 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.115 din 13 februarie 2015, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate, reținând că aceste prevederi reglementează desemnarea de către judecătorul de cameră preliminară a unui apărător din oficiu, în cazurile în care asistența juridică este obligatorie, și stabilirea, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, a unui termen în care apărătorul desemnat să poată formula, în scris, cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, termen ce nu poate fi mai scurt de 20 de zile. Așadar, prevederile art.344 alin.(3) din Codul de procedură penală reprezintă o consecință a dispozițiilor art.90 din Partea Generală a aceluiași cod, ce reglementează cazurile în care asistența juridică a suspectului sau a inculpatului este obligatorie, și nu privesc comunicarea actelor de procedură sau a actelor din cuprinsul dosarului de urmărire penală părților în vederea exercitării unor drepturi procesuale. În situația în care persoana vătămată sau partea civilă sunt persoane lipsite de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă, Curtea reține că sunt aplicabile dispozițiile procesuale penale ale art.93 alin.(4) privind asistența juridică obligatorie.

20. În ceea ce privește prevederile art.345 alin.(3) din Codul de procedură penală, ce fac obiect al prezentei excepții, Curtea constată că, prin Decizia nr.358 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.432 din 17 iunie 2015, a respins excepția de neconstituționalitate, reținând, în motivarea soluției sale, că, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.345 alin.(1), art.346 alin.(1) și art.347 alin.(3) raportat la art.344 alin.(4), art.345 alin.(1) și art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală, și a statuat că pronunțarea judecătorului de cameră preliminară, atât pe fond, cât și în cadrul contestației, în absența contradictorialității și oralității, afectează dreptul la un proces echitabil. Așa fiind, raportat la considerentele deciziei mai sus enunțate, judecătorul de cameră preliminară va putea pune în discuție, la cerere sau din oficiu, în condițiile art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, neregularități ale actului de sesizare, cu respectarea principiului contradictorialității și oralității. Prin urmare, elementele de noutate invocate de autor pot fi combătute înainte ca judecătorul de cameră preliminară să emită încheierea ce se va comunica parchetului în temeiul art.345 alin.(2) din același cod, pentru că soluția legislativă „fără participarea procurorului și a inculpatului” a fost constatată ca fiind neconstituțională. De asemenea, după ce procurorul va remedia în termen de 5 zile neregularitățile actului de sesizare astfel dezbătute în contradictoriu în condițiile art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, noua formă a rechizitoriului circumscrisă aspectelor analizate poate fi cunoscută de inculpat în condițiile art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală, deoarece și de această dată judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil, în componenta sa privind

contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.

21. Referitor la critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art.346 alin.(2) din Codul de procedură penală, Curtea reține că, potrivit acestora, în situația în care nu au fost invocate cereri sau excepții nici de către inculpat, nici de către instanță din oficiu, iar judecătorul constată legalitatea sesizării, a probelor și a actelor de urmărire penală, acesta dispune începerea judecății, iar împotriva celor decise în camera preliminară în legătură cu obiectul acesteia, legea procesuală permite, în condițiile art.347 din același cod, formularea căii de atac a contestației.

22. Potrivit motivelor de neconstituționalitate invocate de autorul excepției, normele procesual penale ale art.347 alin.(1) încalcă dreptul la un proces echitabil, de vreme ce persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente, reprezentanții legali, lichidatorii, „precum și orice persoane ce devin părți în acea cauză” nu pot formula contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5) din Codul de procedură penală.

23. Pentru început, Curtea observă că norma legală criticată permite, în condițiile și în limitele stabilite expres în cuprinsul acesteia, să se exercite calea de atac a contestației în camera preliminară numai de către cei doi titulari care, teoretic, au participat în etapa fondului camerei preliminară, respectiv procurorul și inculpatul. Neavând deschisă posibilitatea de a formula contestație, în măsura în care persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente ar promova calea de atac, aceasta ar urma să fie respinsă ca inadmisibilă. Așadar, în faza de control judiciar a camerei preliminară normele procesual penale criticate reglementează calitatea procesuală doar pentru inculpat și procuror, care vor dobândi, prin exercitarea căii de atac a contestației, calitatea de contestator, respectiv intimat.

24. În aceste condiții de reglementare având în vedere soluția și considerentele Deciziei nr.641 din 11 noiembrie 2014, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală urmează a fi admisă pentru motivele expuse în continuare.

25. Astfel, Curtea reține că, prin decizia menționată, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.344 alin.(4) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, în paragrafele 41—49 din decizie reținând că legiuitorul a restrâns în mod absolut posibilitatea părților de a avea cunoștință și de a dezbate excepțiile ridicate din oficiu și susținerile parchetului, plasându-le într-o situație dezavantajoasă față de procuror, partea civilă și partea responsabilă civilmente fiind excluse *ab initio* din procedura de cameră preliminară, normele ce reglementează procedura camerei preliminară rezumându-se la a indica drept persoane participante în această fază procesuală doar pe procuror și pe inculpat. Așa încât, din perspectiva contradictorialității, ca element definitoriu al egalității de arme și al dreptului la un proces echitabil, instanța constituțională a apreciat că norma legală trebuie să permită comunicarea către toate părțile din procesul penal — inculpat, parte civilă, parte responsabilă civilmente — a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și să prevadă posibilitatea tuturor acestor părți de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței.

26. În context, Curtea a reținut că, potrivit art.32 din Codul de procedură penală, pe lângă inculpat, partea civilă și partea responsabilă civilmente sunt părți în procesul penal. În ceea ce privește partea civilă, Curtea a constatat că, potrivit art.84 din Codul de procedură penală, persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal este parte în procesul penal și se numește parte civilă. Referitor la acest aspect, Curtea, prin Decizia nr.482 din 9 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.200 din 15 decembrie 2004, a statuat că, în cazul în care persoana vătămată formulează, în cadrul procesului penal, pretenții pentru repararea prejudiciului material suferit ca urmare a săvârșirii infracțiunii, aceasta cumulează două calități procesuale: calitatea de parte vătămată și calitatea de parte civilă. Aceste două părți ale procesului penal se află însă într-o situație identică, și anume în situația de persoană lezată în drepturile sale prin săvârșirea infracțiunii, ceea ce justifică existența „interesului legitim”, la care se referă art.21 din Constituție. De asemenea, în ceea ce privește partea responsabilă civilmente, Curtea a constatat că, potrivit art.86 din Codul de procedură penală, aceasta este persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara în întregime sau în parte, singură sau în solidar, prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în proces. Deși

nu se identifică, din reglementarea obligațiilor care îi incumbă părții responsabile civilmente, reiese că aceasta împreună cu inculpatul formează un grup procesual obligat la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune. Astfel, partea responsabilă civilmente are interesul înlăturării condițiilor care ar atrage răspunderea sa civilă. Totodată, potrivit art.85 alin.(1) și art.87 alin.(1) din Codul de procedură penală, atât partea civilă, cât și partea responsabilă civilmente se bucură de drepturile prevăzute la art.81 din același cod, dintre care Curtea a reținut dreptul acestora de a propune administrarea de probe de către organele judiciare, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale a cauzei și de a consulta dosarul, în condițiile legii.

27. Din această perspectivă, astfel cum a statuat și prin Decizia nr.482 din 9 noiembrie 2004, Curtea a apreciat că părții civile și celei civilmente responsabile nu le este străin interesul pentru soluționarea laturii penale a procesului, în condițiile în care de stabilirea existenței faptei penale și a vinovăției inculpatului judecat în cauză depinde și soluționarea laturii civile a procesului. Mai mult, cu același prilej, Curtea a reținut că partea civilă, partea civilmente responsabilă și inculpatul au aceeași calitate, de părți, și, prin urmare, se află în aceeași situație. Astfel, Curtea a apreciat că, din perspectiva principiului contradictorialității, atât părții civile, cât și părții civilmente responsabile trebuie să li se ofere aceleași drepturi ca și inculpatului.

28. De asemenea, în Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, paragrafele 57—62, analizând dispozițiile art.345 alin.(1) și art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală, Curtea a reținut că procedura desfășurată în camera preliminară nu se realizează într-o procedură orală în care părțile din proces să își poată expune susținerile, ci pe baza celor depuse în scris de către inculpat și a răspunsului parchetului. Or, în ceea ce privește dreptul la o procedură orală, Curtea a observat că numai în cadrul unor dezbateri desfășurate oral procesul poate fi urmărit efectiv, în succesiunea fazelor sale, de către părți. Așa încât dreptul la o procedură orală conține și dreptul inculpatului, al părții civile și al părții responsabile civilmente de a fi prezente în fața instanței. Acest principiu asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor. Așadar, analizând activitatea judecătorului de cameră preliminară, Curtea a reținut că rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Or, reglementând în acest mod procedura camerei preliminare și având în vedere influența pe care această procedură o are asupra fazelor de judecată ulterioare, Curtea a constatat că legiuitorul a încălcat dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor. Pentru aceste motive, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art.345 alin.(1) și în art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară se pronunță „*fără participarea procurorului și a inculpatului*”, este neconstituțională, întrucât nu permite participarea procurorului, a inculpatului, a părții civile și a părții responsabile civilmente în procedura desfășurată în camera de consiliu, în fața judecătorului de cameră preliminară.

29. Totodată, la paragraful 63 din decizia precitată, Curtea a observat că, potrivit art.347 alin.(3) din Codul de procedură penală, dispozițiile art.343—346 din același cod se aplică în mod corespunzător și în ceea ce privește contestația cu privire la soluția pronunțată de judecătorul de cameră preliminară. În aceste condiții, Curtea a reținut că cele expuse anterior se aplică *mutatis mutandis* și în ceea ce privește procedura contestației împotriva soluției pronunțate de judecătorul de cameră preliminară.

30. Așadar, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, Curtea a statuat că, atât în etapa fondului camerei preliminare, cât și în faza de control judiciar, legiuitorul trebuie să ofere părții civile și părții responsabile civilmente aceleași drepturi ca și inculpatului, având în vedere obiectul procedurii în camera preliminară, rezultatul acestei faze procesuale, influența acestuia asupra desfășurării judecății pe fond și dreptul acestor părți, reglementat de norma procesual penală a art.81, de a propune administrarea de probe de către organele judiciare, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale a cauzei și de a consulta dosarul. În concret, Curtea a stabilit că norma legală

trebuie să permită comunicarea către toate părțile din procesul penal — inculpat, parte civilă, parte responsabilă civilmente — a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și să prevadă posibilitatea tuturor acestor părți de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței, prezența în fața instanței, prin citarea lor, fiind obligatorie.

31. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că accesul, formularea și exercitarea căii de atac a contestației în camera preliminară reprezintă un aspect al accesului liber la justiție, drept fundamental protejat de art.21 din Constituție.

32. Potrivit art.21 alin.(1) din Constituție, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, nicio lege nu poate îngădi exercitarea acestui drept. În reglementarea exercitării acestui drept legiuitorul are posibilitatea să impună anumite condiții de formă, ținând de natura și de exigențele administrării justiției, fără însă ca aceste condiționări să aducă atingere substanței dreptului sau să îl lipsească de efectivitate. Totodată, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că accesul liber la justiție nu vizează numai acțiunea introductivă la prima instanță de judecată, ci și sesizarea oricăror altor instanțe care, potrivit legii, au competența de a soluționa fazele anterioare sau ulterioare ale procesului, deoarece apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor presupune, în mod logic, și posibilitatea acționării împotriva hotărârilor judecătorești considerate ca fiind nelegale sau neîntemeiate. Ca urmare, limitarea dreptului părților de a exercita căile legale de atac constituie o limitare a accesului liber la justiție.

33. Totodată, de vreme ce, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, Curtea a stabilit că dispozițiile art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sunt aplicabile și procedurii de cameră preliminară, deci unei proceduri penale care nu ține de soluționarea pe fond a cauzei, dreptul de acces la o instanță urmează a fi apreciat și din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Curtea reține că instanța europeană de contencios al drepturilor omului a stabilit, în repetate rânduri, că dreptul de acces la o instanță judecătorească constituie un element inerent dreptului la un proces echitabil prevăzut la art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (a se vedea Hotărârea din 7 mai 2002, pronunțată în Cauza *McVicar împotriva Regatului Unit*, paragraful 46). În această privință, este necesar ca unei părți să i se ofere posibilitatea de a-și susține cauza în mod util în fața instanței judecătorești (Hotărârea din 15 februarie 2005, pronunțată în Cauza *Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, paragraful 59).

34. În aceste condiții, restrângerea sferei titularilor contestației în camera preliminară doar la procuror și inculpat determină încălcarea dreptului de acces la justiție — consacrat de art.21 din Legea fundamentală și de art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale — al părții civile și părții responsabile civilmente, având în vedere faptul că, astfel cum a reținut Curtea, rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Curtea reține că partea civilă, precum și partea responsabilă civilmente trebuie să aibă posibilitatea, ca și inculpatul și procurorul, de a contesta cele statuate de către judecătorul de cameră preliminară prin încheierea pronunțată în condițiile art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală referitor la modul de soluționare a cererilor și excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor de restituire a cauzei la parchet — în caz de constatare a unor neregularități ale actului de sesizare; excluderea totală a probelor administrate în cursul urmăririi penale; neremedierea, în termen, de către parchet a neregularităților actului de sesizare — ori cu privire la cazurile în care judecătorul a exclus una sau mai multe probe administrate sau a constatat nulitatea actelor de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, în condițiile în care probele excluse nu pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei.

35. Totodată, având în vedere, pe de o parte, influența pe care procedura camerei preliminare o are asupra fazelor de judecată ulterioare, iar, pe de altă parte, faptul că soluțiile prevăzute la art.346 alin.(3)—(5) din Codul de procedură penală vizează toate părțile din proces, Curtea reține că și persoanei vătămate, fiind subiect pasiv special în cazul săvârșirii a numeroase fapte prevăzute de legea penală, ca subiect al conflictului de drept penal care

face obiectul procesului penal, trebuie să i se dea posibilitatea de a formula contestație în camera preliminară împotriva încheierii prevăzute la art.346 alin.(1) din Codul de procedură penală, atât cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5) din același cod. Aceasta, de vreme ce poziția procesuală a persoanei vătămate este de subiect procesual activ în latura penală, având dreptul de a efectua, în etapa fondului camerei preliminare, ca și partea civilă și partea responsabilă civilmente, acte procesuale potrivit art.81 din Codul de procedură penală — respectiv dreptul de a propune administrarea de probe de către organele judiciare, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale a cauzei și de a consulta dosarul.

36.În consecință, dispozițiile art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor constituționale referitoare la liberul acces la justiție, atâta vreme cât nu dau dreptul și persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente să formuleze contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5).

37. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Vasile Colpoș în Dosarul nr.3.713/260/2014 al Judecătorei Moinești și constată că soluția legislativă cuprinsă în art.347 alin.(1) din Codul de procedură penală potrivit căreia numai „procurorul și inculpatul” pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art.346 alin.(3)—(5) este neconstituțională.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art.344 alin.(2) și (3), art.345 alin.(3) și art.346 alin.(2) sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătorei Moinești și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 octombrie 2015.